

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 1706/2023
12.09.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд у већу састављеном од судија: Добриле Страјина, председника већа, Драгане Миросављевић, др Илије Зиндовића, Гордане Комненић и Мирјане Андријашевић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Бранислав Сивчев, адвокат из ..., против тужене Основне школе „Доситеј Обрадовић“ из Бочара, коју заступа Државно правобранилаштво, Одељење у Зрењанину, ради дуга, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 4566/22 од 30.11.2022. године, у седници одржаној 12.09.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 4566/22 од 30.11.2022. године.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж1 4566/22 од 30.11.2022. године и пресуда Основног суда у Бечеју, Судска јединица у Новом Бечеју П1 2/22 од 06.07.2022. године, тако што се **ОДБИЈА** као неоснован тужбени захтев тужиле којим је тражила да се обавезе тужени да јој на име накнаде трошкова за исхрану у току рада, за период од 01.03.2018. до 28.02.2021. године исплати укупно 96.387,50 динара, са законском затезном каматом на сваки доспели месечни износ посебно, од доспелости до исплате, као и да се обавезе тужена да јој на име накнаде трошкова за регрес за коришћење годишњег одмора за период од 01.03.2018. године до 28.02.2021. године, исплати 159.878,68 динара, са законском затезном каматом на сваки доспели месечни износ посебно, од доспелости до исплате и одбија захтев тужиле за накнаду трошкове поступка у износу од 93.750,00 динара са законском затезном каматом од извршности до исплате.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилца да исплати туженој износ од 36.000,00 динара на име трошкова ревизијског поступка, у року од 15 дана од достављања преписа пресуде.

ОДБИЈА СЕ захтев тужиле за накнаду трошкова састава одговора на ревизију.

Образложење

Пресудом Основног суда у Бечеју, Судска јединица у Новом Бечеју П1 2/22 од 06.07.2022. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев и обавезана тужена да, на име накнаде трошкова за исхрану у току рада, за период од 01.03.2018. године до 28.02.2021. године исплати тужиљи укупно 96.387,50 динара, са законском затезном каматом на сваки доспели месечни износ посебно, ближе наведено у овом ставу изреке. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да на име накнаде трошкова за регрес за коришћење годишњег одмора, за период од 01.03.2018. године до 28.02.2021. године, исплати тужиљи укупно 159.878,68 динара, са законском затезном каматом на сваки доспели месечни износ посебно, ближе наведено у овом ставу изреке. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужиљи на име трошкова поступка исплати 93.750,00 динара, са законском затезном каматом од извршности до исплате. Ставом четвртим изреке, тужиља је ослобођена од плаћања судских такси.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж1 4566/22 од 30.11.2022. године, одбијена је као неоснована жалба тужене и потврђена је првостепена пресуда у делу одлуке о тужбеном захтеву.

Против наведене правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију, због погрешне примене материјалног права, са предлогом да се о истој одлучи применом одредбе члана 404. Закона о парничном поступку.

Тужиља је поднела одговор на ревизију и определила трошкове састава.

Одредбом члана 404. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11...10/23), прописано је да је ревизија изузетно дозвољена због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која не би могла да се побија ревизијом, ако је по оцени Врховног суда потребно да се размотре правна питања од општег интереса или правна питања у интересу равноправности грађана, ради уједначавања судске праксе, као и ако је потребно ново тумачење права (посебна ревизија).

По оцени Врховног суда, у конкретном случају су испуњени услови за одлучивање о ревизији тужене, као изузетно дозвољеној, прописани одредбом члана 404. став 1. Закона о парничном поступку, пошто је потребно уједначавање судске праксе о праву запослених којима се плата исплаћује у висини вредности минималне зараде у установама које се финансирају из буџета Републике Србије на накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора по основу рада.

Из изложених разлога, Врховни суд је одлуку као у ставу првом изреке донео применом одредбе члана 404. став 2. Закона о парничном поступку.

Врховни суд је испитао побијану пресуду, применом одредбе члана 408. Закона о парничном поступку и утврдио да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужила је у утуженом периоду била у радном односу код тужене на радном месту „...“ са коефицијентом за обрачун плате 6,30. Тужена је у утуженом периоду тужили обрачунавала и исплаћивала основну плату, множењем основице са коефицијентом радног места. На обрачунским листама плате тужили није исказана као посебна ставка накнада за исхрану у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора. Пошто је основна плата била нижа од износа минималне зараде, тужена је тужили вршила допуну плате до износа минималне зараде са назнаком на обрачунској листи категорија „додатак мин.зарада“.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су тужбени захтев тужиле усвојили и тужену обавезали да тужили накнади трошкове за исхрану у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора у току рада, у утуженом периоду, налазећи да је тужена исплаћивала зараду у висини важеће минималне зараде, па су закључили да тужили накнада за исхрану и регрес није исплаћена и аналогичној спрам критеријума упоредном важећем ПКУ за јавна предузећа у комуналној делатности на територији РС усвојили тужбени захтев.

По оцени Врховног суда, нижестепени судови су погрешно применили материјално право.

Закон о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/2005... 95/2018), у одредби члана 105. став 3. прописује да се под зарадом сматрају сва примања из радног односа осим примања из члана 14, члана 42. став 3. тачке 4. и 5, члана 118. став 1. тачке 1-4 члана 119, члана 120. тачка 1. и члана 158. тог закона.

Према одредби члана 118. став 1. тачке 5. и 6. истог закона, запослени има право на накнаду трошкова у складу са општим актом и уговором о раду за исхрану у току рада, ако послодавац ово право није обезбедио на други начин и на регрес за коришћење годишњег одмора, а висина трошкова из става 1. тачка 5. тог члана, мора бити изражена у новцу (став 2).

Закон о платама у државним органима и јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 34/2001... 21/2016), прописује начин утврђивања плата, додатака, накнада и осталих примања, поред осталих и за запослене у јавним службама које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе. Према одредби члана 4. став 1. тог закона, коефицијент плате изражава сложеност послова, одговорност, услове рада и стручну спрему, а према ставу 2. истог члана закона, коефицијент садржи додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора. Посебан колективни уговор за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика („Службени гласник РС“, бр. 21/15 и 99/20), у одредби члана 20. прописује елементе за утврђивање плате тако да се плата утврђује на основу основице за обрачун плата, коефицијента са којим се множи основица, додатка на плату, обавеза које запослени плаћа по основу пореза и доприноса за обавезно социјално осигурање из плате у складу са законом (став 1), а уколико је

основна плата запосленог, која је утврђена на основу основице за обрачун плата и коефицијента из прописа о коефицијентима за обрачун и исплату плата, за пуно радно време и остварени стандардни учинак, нижа од минималне зараде, основна плата запосленог утврђена на горе описани начин, исплаћује се у висини минималне зараде (став 2).

Тачно је да тужилца има право на топли оброк и регрес, али како је наведена накнада обухваћена кроз коефицијент радног места и исплаћена кроз зараду, то је тужбени захтев неоснован. Наиме, на запослене који плату остварују према Закону о платама у државним органима и јавним установама, примењују се параметри који су унапред одређени од стране Владе Републике Србије и Министарства финансија и односи се на све запослене на идентичан начин, па и у погледу накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора. Регулатива обрачуна и исплате плата у установама није истоветна регулативи обрачуна и исплате зараде према правилима која се примењују у општем радно-правном режиму, јер појам зараде у одређеним радним срединама и плате нема јединствено значење, што се директно одражава на различитост услова, начина и обима права на накнаду предметних трошкова. Обрачуном плате запосленима у установама које се финансирају из буџета Републике Србије, применом посебног закона и општег акта, запослени на одређеним радним местима са најнижим коефицијентом, примају плату у нижем износу од минималне зараде и у тој ситуацији вршена је исплата плате до висине вредности минималне зараде. Међутим, исплатом плате у висини вредности минималне зараде не активирају се правила општег радно-правног прописа, према коме запослени који у складу са законом остварује право на исплату минималне зараде има право на увећану зараду и накнаду трошкова исхране у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, у смислу одредбе чл. 105. и 118. Закона о раду. Горе наведени посебни прописи не предвиђају право на накнаду за исхрану и регрес за коришћење годишњег одмора посебном нормом јер су ове накнаде обухваћене и садржане у коефицијенту за обрачун плата (члан 4. став 2. Закона о платама у државним органима и јавним службама), што значи да се иста остварују кроз обрачун и исплату плата, услед чега нема ни основа (упућујућих норми) да се примењују параметри из важећих колективних уговора за запослене у јавним предузећима. Стога, према садржају наведених посебних закона, нема правне празнине по питању права на исплату накнаде трошкова исхране у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, због чега нема ни услова за супсидијерну примену Закона о раду (члан 2. Закона о раду), што значи да је тужбени захтев тужилце неоснован.

Пошто тужилца није успела у овом поступку, не припада јој право на накнаду трошкова поступка, а дужна је да туженој, на основу одредбе члана 153. став 1. Закона о парничном поступку, накнади трошкове који су јој били потребни ради вођења ове парнице, у смислу одредбе члана 154. истог закона и то на име састава жалбе и ревизије по 18.000,00 динара, сагласно Тарифи о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката.

Из изложених разлога, Врховни суд је одлуку као у ставу другом изреке донео применом одредбе члана 416. став 1. Закона о парничном поступку, а одлуку као у ставу трећем изреке, применом одредбе члана 165. став 2. истог Закона.

Тужиљи не припада накнада трошкова састава одговора на ревизију, у смислу члана 154. ЗПП, јер исти нису били нужни за одлучивање о ревизији, па је одлучено као у ставу трећем изреке.

**Председник већа - судија
Добрила Страјина, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић